

TELEGRAFUL ROMÂN.

N^{ro} 33. ANULU XI.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joia si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru pinc. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu literc mici, pentru doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu 21 Aprile. 1863.

Adress'a de multiamita

a Congressului nationalu tinutu in 8—11 Aprile 1863 in Sabiu.

Cesaro-Regeasca si Apostolica Maiestate! Prea Indurate Dómne!

Congressulu nationalu român din Marele Principatu alu Transsilvaniei, convocat pre temeiulu concessiunei Prea Inalte din 17 Februaru 1863 sub Nrulu aulicu 783 întâmpina adi unu evenimentu, care ia implutu inim'a de bucuria, vediendu, ca pentru prea credintios'a natiune româna din Marele Principatu alu Transsilvaniei dupa o sperantia îndelungata, nutrita in peptu-i prin unu siru de ani, acum intr'adeveru se ivesce auror'a unui venitoriu mai ferice, mai demnu de ea si sacrificiele eii documentate cu tota ocasiunea pentru credintia si alipirea eii către Prea Inaltulu seu Imperatu si Mare Principe si către Patri'a sea.

Evenimentulu acest'a de mare insemnatate pentru natiunea româna ni-lu aduse prea gratios'a Resolutiune Imperatésca din 18 Octobré 1862, care, publicându-se solenelu in siedinti'a Congressului nationalu român, ne dede acea preaplacuta ocasiune, de a o salutá cu simtieminte pline de bucuria, cari se esprimara in urári unanime repetite adeseori cu entusiasmu, inotitu de cea mai profunda reverintia omagiala pentru Prea Inalt'a Persóna a Maiestatei Vóstre C. R. Apostolice.

Aceasta preagratiósa Resolutiune Imperatésca se va reveri din partea natiunei nóstre de unu documentu, cu care are sa se inceapa epoca noua in viati'a politica a Româniloru din Transsilvani'a, de chei'a cea demultu dorita, care se deschida portile edificiului sistemiei de staru a Marelui Principatu alu Transsilvaniei, prin cari se intre si ei cá natiune politica in concertulu aceluor natiuni, cari inca singure locuiescu acelu edificiu cu eschiderea natiunei române; pentru ca Prea Indurate Dómne! prin acea Reesolutiune preagratiósa Te-ai înduratu parintesc a descoperi prea 'nalt'a complacere pentru loialitatea, credinti'a si alipirea Natiunei române către Prea 'Nalt'a Casa Domnitória si către legile fundamentali de statu, sanctionate de Maiestatea Vóstra; V'a-ti înduratu a ne afidá prea gratiosu, ca regularea referintieloru juridice de statu ale Natiunei române si ale confessiunilor eii va avé sa fia un'a dintre cele d'antâiu datorintie ale celei mai de aprópe diete a Transsilvaniei, ordonându totu de odata Cancelari-ei Aulico-transsilvane a luá de nou in consideratiune prea umiltele nóstre representatiuni si petitiuni privitoare la compunerea pomenitei diete, si a grabi cu prea umilit'a—si substernere a propositiunilor respective; V'a-ti înduratu prin urmare a ne dá Imperatesculu si Regesculu cuventu, care-lu adoramu de amanetu asiguratoriu despre aceea, ca natiunea nóstra cea atâtu de cercata—si vá vedé nesuintiele sale cele loiale insocite de atatea sacrificii acum in scurtu tempu incoronate cu rezultatulu doritu.

Maiestate! Prea umilitu subscrisulu congressu nationalu, insufletitu de parintescile cuvinte si de afidarea prea gratiósá cuprinsa in aceea—si Prea Inalta Resolutiune, petrundu de multiamire către preabunulu si cavaleresculu nostru Imperatu si Mare-Principe si către Prea Inalt'a Casa Domnitória a Maiestatei Vóstre, imbratísieza cu mare bucuria si placere ocasiunea dilei acesteia solenele, spre a aduce Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice descoperirea prea umilita a simtiemintelor de reverintia omagiale, de credintia neclatita si de alipire către Maiestatea Vóstra Cesaro-Regeasca Apostoli-

ca, către Prea Stralucit'a Casa Domnitória Habsburgico-Lotaringica, precum si de alipire către legile fundamentali de statu, depuse in Diplom'a imperatésca din 20 Octobré 1860 si in constitutiunea din 26 Februaru 1861, cu aceea promisiune omagiale, ca natiunea româna din Transsilvani'a simte aduncu préplacut'a datorintia de a sadi in generatiunile sele credintia si alipire neclatita către aceeași Prea Inalta Casa Domnitória si de a le lasá prea acestea de ereditate fiiloru sei; pentru-ca acestea suntu insusiri traditiunale ale Româniloru, cari dorescu ferbinte sosirea ocasiunei constitutiunale a dietei Transsilvaniei, unde radicati in starea de multu meritata de natiune politica, conlucrându cu poteri unite la realisarea principiului constitutiunale alu Unitatei Imperiului, pre care prea credintios'a Natiune româna inca in anii 1848—49 in adunantiele sale nationale din motu propriu l'a imbratísiatu, spre intarirea tronulu Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice, spre consolidarea imperiului, spre stabilirea tranvilitatii publice spre multiamirea diferiteloru popóre de sub prea blândulu si parintesculu sceptru alu Maiestatei Vóstre, sa póta dá nóue dovedi despre alipirea loru către prea'naltele institutiuni constitutiunali, sanctionate de Maiestatea Vóstra Cesaro-Regésca Apostolica.

Pre lenga care remanemu cu cea mai profunda reverentia omagiale. Din Siedinti'a adunantie nationale tinue in Sabiu in 20—23 Aprile 1863.

Ai Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice pururea credinciosi si prea umiliti sierbi si suditi.

Congressulu nationalu.

Siedinti'a II. (Continuare).

Dupa aceea cerendu cuventulu d. Baritiu, dice: Onorata adunare! Déca cum—va in vorbirea mea voiú fi silitu a fi mai lungu, Ve rogu sa me escusati; voiú cerca insa a fi câtu se póte mai scurtu, pentru-ca Escellent'i'a Sea d. Episcopu, d. Vicepresiedinte si d. Domzsa m'au prevenitu cu mai multe, care am vrutu sa le aducu innainte. Mai nainte de tóte voiú sa reflectezu la innainte—cuventători mei, ca din câte amu auditu eu, de n'asiu cunosce pre natiunea mea, de asiú fi eu unu strainu, asiú fi trebuitu sa conchidu, ca 'n adunarea acést'a s'aru aflá o camplita oppositiune in contra legiloru fundamentale de statu. S'au enumeratu o multime mare de arguminte, care—me va iertá atâtu Escellent'i'a Sea Dlu Presiedinte, câtu si d. Vicepresiedinte — eu le tinu a fi fostu de prisosu...

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Nici de câtu, Domnule! nu e dreptu, n'au fostu de prisosu. (Sensatiune.)

D. Baritiu... Eu stau pe lângá parerea mea.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Nu e dreapta! (Sensatiune; strigári: S'audimu!)

D. Baritiu. Asiadara nu—mi e iertatu a vorbi? Nu e libera vorbirea?

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Fára nici o 'ndoieia.

D. Baritiu. Am dísu, ca erau de prisosu atâtea arguminte, si cugetu, ca cu acést'a n'am vatematu persón'a nimenui. — Eu nu cunoscú nici unu Român in Transsilvani'a, care sa nu fia simtitu bucuria, cându a vediutu diplom'a; insa vreau sa—mi resumu convictiunile mele. Mai antâiu sum pentru unitatea monarchiei austriace, nu pentru dualismu. Innainte cu 15 ani mi-am perdutu tóta averea pentru unitatea monarchiei austriace (Strigári: Bravo!) Sum pentru diplom'a din 20 Oct. cu adausulu mai tardiu, sum pen-

tru patent'a din 26 Febr. cu reflessiunea de mai tardiu. — D. Vicepresedinte gubernialu au observatu, ca acésta din urma aru fi insuflatu unu felu de spaima in mai multi. Pre mine, Dloru! nu m'au spariatu patent'a nici decátu; dar mie mi-au insuflatu unu punctu din diploma óresi care ingrijire. In punctulu III. din diploma sta: Alle anderen Gegenstände *) etc. Socotescu, ca e de prisosu a mai aminti, ca ce felu de urmari au avutu acestu punctu in anulu 1861. si de atunci incóce; Ungari'a au luat acestu punctu elasticu in deplina consideratiune, trecendu preste celelalte dóua cu vederea. — Nu voiu sa dau definitiunea dualismului, căci credu, ca toti o știu; voiu numai sa observezu, ca decându amu ajuusu sub cas'a domnitóre a Austriei, de atunci si pana acumu acei'a, cari apera dualismulu, se silesu a ne trage si pre noi in partea aceea, si acésti'a-mi insufla mie ingrijire, nu pentru-ca asiu crede, ca ne vom elati in credinti'a noastră politica, ci pentru-cá sa nu fimu intrebuintati de midilócele altor'a si apoi paraziti. . . Sute de exemple asiu poté aduce din istoria, ca o pusatiune analóga cu cea de astadi a mai fostu si 'n alti seculi; si de nu vomu invetiá din istoria, potemu sa o patímu intocmai cá si atunci. In dilele lui Ferdinandu I. si ale lui Ioann Zapolya Nádasdy si Stefanu Mailatu in urm'a intrigeloru dualistice, celu d'antáiu-si perdú in cetatea Fagarasiului averea si viéti'a, celu din urma fu datu in mâ-nile Turciloru si dusu la Constantinopole. La a. 1566 (?) Gavriilu Mailatu, fiulu lui Stefanu, rogatu fiindu de patriotii sei, cá sa sugrume pre Secui, au restituitu pacea. Multimeti'a i-a fostu, ca i s'aspu sa se curetie din tíera, căci viéti'a lui nu e asigurata. Si asiá s'au dusu unde scimu ca se afla si astadi famili'a lui. Intre anii 1595-1597 au urmatu totu o positiune analóga celei de astadi, totu jocuri'a dualismului. In favórea unitáti Domnilorulu Transsilvaniei si-au datu dimissiunea, si venindu commissari regesci in tíera, Stefanu Ioszika fu datu legatu in mâ-nile lor. Asiá la anulu 1691, si asiá si de aci 'ncolo pana la sanctiunea pragmatica. — Eata, Domniloru! ce-mi insufla mie grija si me face sa-mi reservezu de a face unu amandementu la adresa, in care asiu dori cá sa rogámu pre Maiestatea Sea, sa binevoiésca a se declará, ca déca in intielesulu cuvinteloru esprese e determinata a-si aperi legile sanctiunate si drepturile, pre noi sa binevoiésca a ne lasá la o parte si a ne scuti de o astfelu de amestecare, cá pre noi sa ne scape de asiá o ingrijire. Mai incolo — mi pastrezu cá sa mai aretu, ce-mi lipsesce cá natiune. Imi lipsesce inca, Dloru! (ceea-ce amu cerutu in petitiunile noastre de mai nainte) libertatea personala, dreptulu domiciliului, dreptulu vorbirei si alu tiparirii, libertatea religiunara. Nu ne e assecurata limb'a si prin urmare nici natiunalitatea, nu vedu nici unu felu de solidaritate pentru natiunea mea (bravo!); nu sum siguru, de va fi iertatu la fiii cei multi ai natiunei mele sa se mai numésca Románi. (Sa traiésca! Bravo!) Asiadara-mi pastrezu numai de a adauge unu amandementu in adress'a de multiamita séu in alta petitiune, adica unu amandementu la ce lipsesce in diploma.

D. Cons. aulicu Moldovanu. Numai atát'a amu sa observu Dlu Baritiu la punctulu III. din Diploma, ca póte avé odichn'a sufletului, ca in diet'a tierei tóte se voru indreptá, si ca cuvintele „In Gemässheit der früheren Landesverfassung“ voru avé si la noi totu acelasi intielesu cá si in dietele provinciiloru celorlalte. —

D. Adm. comit. Puscaru. Escellentiele Vóstre si prea onorata Adunantia! Dupa tendintiele noastre presinte, voiu sa vorbescu numai putíne cuvinte la obiectulu dilei. Domniloru! inca eri m'am esprimat, cumca sent'emintulu nostru, din care sa porcéda adress'a noastră de multiumire, este o deductiune istorica, ce e basata pe trecutu, e o combinatiune universalá; Illustr. Sa D. Vicepresedinte gubernialu n'au vrutu sa tréca peste istori'a mai vechia innainte de 48, si bine au facutu. Dar fiindca astadi e o di cu multu mai insemnata, decátu cá sa o potemu trece cu vederea, ertati-mi cá macaru cu 3—4 cuvinte sa amintescu istori'a vechia. Dloru! in tíer'a noastră Transsilvani'a amu datu mân'a cu Ungurii si Sasi. Scimu ca intr'unu periodu de legislatiune de la 1000—1500 legislatiunea Ungariei mai antáiu ni-a lutu tóta averea, tóte drepturile, care leamu fostu impartitu noi cu ei, apoi Principii Transsilvaniei

ni-au luat si onórea (?). Domniloru! Dupace ni-au scosu o chii, ni-au dísu: duceti-ve orbiloru! —

Decându au venitu patri'a noastră sub scutulu casei habsburgice, de atunci amu inceputu a resuflá. Acésta casa domnitóre totudeun'a au facutu propositiuni regesci la dieta pentru binele nostru, au datu porunci, cá sa ni se faca dreptate. Cine au fostu piedec'a? Cele diece pecate. Au venit, Domniloru! anulu 1848: atunci se strigá, ca toti suntemu liberi si egali indreptatiti cu ceilalti; in sa totu acele legi din 48, precum bine scimu, Domniloru! au fostu acelea, care au sustínutu cele 10 pecate, dupa cum din destulu sau desfásiuratu acelea din partea Esc. Sele Dlu Eppu Br. de Siagun'a.

Acumu amu capetatu trei acte de mare insemnata, a-deca diplom'a din 20 Octobree 1860, patent'a din 26 Febr. 1861 si resolutiunea cátra natiunea romána din 18 Octombree 1862. Dloru! Nu remáne nici o indoiala, ca numai prin aceste acte potemu ajunge, cá natiunea romána sa scape de sub jugulu celor 10 pecate si sa fia natiunea natiune, si religiunea religiune. Dar dícu unii, ca sa crutiámu pre celelalte natiuni si sa asceptámu pana la dieta? Aici nu e vorba de crutiare Dloru. Noi mai nainte ne-amu dechiaratu pentru actele acestea; dupa noi au urmatu fratii nostri Sasi, si s'an declaratu pentru ele; — Magiarii singuri au fostu aceia, carii au facutu fórte multu chiaru pen ru esírea diplomei din 20 Octombree 1860, dupa cum bine au deslucitu Esc. Sea B. de Siagun'a, ca s'au intemplat in Senatululu imperialu.

Nu credeti Dloru, ca demonstratiunile suntu tóte adeverate, ci credeti, ca si natiunea magiara e aplecata catra diploma (Voci: nici vorba!) si daca e pentru diploma, apoi patent'a e mai putínu decátu diplom'a?!

Insisi Magiarii au dísu in congregatiunile marcale comitatense, ca priimescu si ei instructiunile provisorie comitatense, dupa cum au dísu: din respectu cátra Maiest. Sea. Intr'acelea e cuprinsa diplom'a si patent'a, care noi, — precumu amu dísu, innainte le-amu priimitu. Domniloru! me restringu si eu la aceea, ca si eu me alaturu la propositiunea Esc. Sele Dlu Eppu Br. Siagun'a cumca pe lângá acele 4 puncte sa stea adress'a noastră, in sa la punctulu alu 4 lea cugetu eu ca aru fi mai potrivit sa dícemu, ca noi ne multiemim Maiestatei Sele pentru-ca ni s'au promis respectarea limbei si regularea referintieloru natiunale la cea mai d'antáiu dieta. (Sa traiésca!)

D. Pres. Metr. Siolutiu.

Domniloru! Toema eu amu fostu acel'a, care eri amu fostu prefíptu díu'a de astadi pentru o consultare despre principiele acelea, care aru trebui sa vina in umilit'a noastră adresa de multiumita cátra prea induratu nostru Monarchu. Initiativ'a aceast'a au bine voitu Esc. Sa Dlu Eppu si Br. de Siagun'a — mie prea veneratu colega — a o luá. Esc. Sa combinative assemenándu prea inalt'a resolutiune cesaro-regésca la petitiunea Romániloru cu diplom'a din 20 Octobree 1860, au aretatu fundamentulu acel'a, pe care aru trebui adress'a noastră indreptanda catra C.R. Apostolic'a Maiestate sa se baseze. Eu fundamentulu acest'a-lu facu de alu meu si-lu numescu a fi alu meu, si socotescu ca nu se afla nime, care sa nu-lu recunósca de fundamentu legiuitu, pentru ca elu sa baseza pe diplom'a din 20 Octobree 1860, pe care noi cu totii o amu priimitu; noi nu amu priim'to in sa numai asiá cá o scrisóre, care dóra da numai autonomi'a, numai constitutiunea cea vechia cu afundu taiatórele schimbári ale Transsilvaniei, ci amu priim'to cu tóte consecuintiele, ce se cuprindu in diploma aceast'a, dintre care un'a e si patent'a din 26 Febr. 1861.

Celu ce au priimitu diplom'a, au priimitu si patent'a, si credu ca intre noi si in natiunea noastră nu va fi nime, care sa primésca un'a fára de alt'a (Strigári: fórte bine!). Asiá fundamentulu, pe care aru trebui sa se faca acésta adresa de multiumita, e unu fundamentu legiuitu, desvoltatu si tare, care trebuie sa remána neclatitu. Illustritatea Sea Domnulu Vice-Presedinte gubernialu au facutu bine si au desfásiuratu tolu lucrulu mai pe largu, istorice-chronologice, din tempu in tempu; si cu privire la observatiunea prea onoratului Dnu Baritiu numai atat'a sá-mi fia iertatu a reflectá, cumca aceea deductiune au fostu fórte necessaria (Strigári: Asiá el!); pentruca póte ca pentru unii din noi au potutu sa fia dísele Dlu Vice-Presedinte de prisosu, dar pentru cei mai multi n'au fostu de prisosu. Căci credu ca suntu mai multi, cari

*) Vedi loculu citatu si in „Tel. Rom.“ Nr. 32, f. 125. Red.)

nu au știut acéști, și omul de multe ori gresiesce din nesciință; au trebuit dară să fie cine-va, că nesciința această să o delature, și această au făcut-o Esc. Sea D. Eppu și Ill. Sea D. Vice-Presedinte; asiă dar socotescu că au fost deducțiunea aceea foarte delipsă. Nu e nime aici, care să se îndoiască dar despre cursul mergerei petitiunilor noastre, prin care noi am primit diploma din 20 Octombrie 1860, cu toate consecințele cele esite din diploma, dău că nu e nici unul care această să nu o primească; dară numai în formarea lucrului ar mai fi ceva dubietate, dar în meritul lucrului ne învoim cu toți (Asiă e!).

Eu am spus în cuventarea mea de ieri, cumca dragostea și alipirea națiunii Române către Monarcului său și către casa domnitoare nu cunoște otar, și credința ei în prea marea îndurare a Monarcului său e foarte tare; am pomenit că Romanul nici odată nu poate fi nemulțumitor către Imperatul său (Să trăiască!) de ore ce dela gloriosul nostru Imperat Franciscu Iosif I. (Să trăiască!) asiă mari daruri și beneficiuri au primit, că națiunea noastră în 500 ani n'au primit. Nu sau aflat încă până acum nici un rege al Ungariei, ori un Principe al Transsilvaniei, care să se fie îndurat a grai asiă uman, asiă parintesc și cu asiă mare îngrijire, precum sau îndurat a grai Maiestatea Sea acum către noi. De aceea dar se primim diploma cu toate consecințele ei, carele pe bas'a Petitiunii din 10 Dec. 1860 și pe bas'a celor 4 puncte, pe care Esc. Sea le au aretat și foarte pe larg leu dedus Ill. Sea Dlu Vice-presedinte, cred că nime nu se va îndoi. Me întorc și la aceea, ce au propus mai mult, că nu cumva naționalitatea să fie uitată în adresa această. Eu cred Domnilor! că când vom aduce noi neclătită credința și alipire către tronul Maiestății Sele, nici odată nu va lua în nume de reu, deca noi vom pomeni ce-va și despre constituirea națiunii noastre. Acéști are fundament în toate petitiunile noastre de mai înainte. În 48 națiunea noastră cu focul cel mai mare s'au dechiarat pre sine națiune de sine statătoare și independente de celelalte națiuni, și că va respecta pre celelalte naționalități, numai poftesc și ea reciprocitate. De aci înainte n'am lasat nici un privilegiu în petitiunile noastre ne'trebuințiat, stăruind că să se considere și să se pună la locul cel legiuit al ei și națiunea noastră. — Asiădar eu me alipesc și sprijinesc opinia acelor, cari voiesc și doresc, că și cu acestu privilegiu în articularea națiunii noastre să se pomenescă cu atât mai mult, cu cât și Maiestatea Sea Imperatul s'au îndurat în propuneri se regesci a se îngriji despre în articularea noastră. Cu toate că acele cuvinte din propozițiune sunt ale Maiestății Sele, Domnului pământesc, pre care l'au rânduit Dumnezeu să facă dreptate pe pământ: totuși socotescu să ne rogăm cu umilintă, că să putem că națiune a ne silă cu toate puterile a duce la deplinire toate cererile noastre. Pentru-aceea Illustitatea Sea, D. Vicepresedinte guberniale au binevoit a areta și a formula, cum-ca în ce tipu să se facă adresa noastră, în care, după-cum socotescu eu, au binevoit a pune aceea, cum-ca pe bas'a egalei îndreptări să fim puși în stare legală în dieta; legalicesce a ne silă să promovăm și să ajutăm, că intențiunile Maiestății Sele să se ducă în deplinire, însă ca acea adăugere, cum-ca că națiune cu puteri îndoit și cu totu zelul să putem promovă intențiunile Maiestății Sele, și cred, că totu Românii suntem odichniti și asceptăm aceea. Deci pentru dobândirea timpului socotescu că mai bine să se aleagă o comisiune, care să formeze o adresă, după-cum am spus; acea adresă comisiunea o va substerne adunării naționale, și apoi adunarea în cel mai mare consensuși va potă da parerile se, și pentru timpul acel și eu-mi rezervez cuvinte de observare. —

(D. Pres. Eppu Siagun'a: Să trăiască! Toti: Să trăiască! Să trăiască!)

Sabii în 18 Aprilie. Sedințele Univesității naționale din 30 și 31 Martie, apoi (după o întrerupere de două săptămâni din cauză ss. serbatori) din 16, 17, 18 și 27 Aprilie c. n. se petrecu eschisivu cu desbaterea proiectului de lege comună. Numai două incise memorabile avem de a înregistra: unul adică votul separat al deputatilor români întru înființării tribunalului apelativ pentru fundul regesc (publicat în numărul 27, 28 și 29 a. c. alu „Tel. Rom.”; altu rogarea noului orașu Reghinu sasescu pentru reprezentanținea sa în Univesitate.

Cu desbaterile asupra proiectatei legi comunale pentru teritoriul fundului regiuni nu vom a osteni patința cetitorilor nostri cu atât mai vertos, ca nu suntem în stare a da loc în diuarul nostru menționatului proiect, ear cauză teritorială a Transsilvaniei nu ni-se pare nici decăt ajunsă la o stare definitivă. Chiar și congressul național decursu ne dă ocaziune de a vedea, că Românii doresc împărțirea țării după principii ratiionale, generale și corespunzătoare administrației politice și judecătorești; din care cauză credem, că legea această comună e unu provisoriu foarte scurt și mai mult numai unu material pretios pentru o viitoare lege comună validă în tota Transsilvania.

Ungaria.

Din Banat în 17 Aprilie 1863.

(Urmare din nr. trecut).

Inse vai! Strigatele acestea și toate manifestatiunile făcute au aflat numai urechi închise și surde. Compatrioții nostri magiari, și după trecutul acestă, de după atâtea probe au marturisit înaintea lumii întregi: că n'au invetat nemică, și că anca n'au cuprinsu spiritul timpului. —

La dietă din anul 1861, carea din absența reprezentantilor de Transsilvania și Croația privind-se de neîntregită și necompetentă, singura pre sine însăși n'a voit să se recunoască de corpul legelativ și din motivul acestă neci ea a fost în stare a aduce legi valide: și totuși și în împregiurările acestea s'a ferit că de foc, și s'a luptat cu puterea leului întru pretensiunilor drepte a-le ablegatilor români, — și n'a primit în adresa către Maiestatea Sa, pasul: că naționalitățile compatriotice nemagiare au de a fi împacate pe bas'a dreptului de egalitate, — ci strabătându cu propozițiunea necompatibilă și vatemătoră a decisu că acele au necondiționat de a se supune voiei și grației compatrioților săi magiari, și de a fi împacate numai pe bas'a ecuității.

Forțe se înșela compatrioții nostri magiari, deca cred: că naționalitățile compatriotice nemagiare i-ar cunoște pe ei de o națiune eschisivă îndreptată, prin urmare predominantă, supremătoră peste cele alte naționalități sorore; ba dintru și ele având meritele sale pentru patriă această comună, se tiu de naționalități asemenea îndreptate cu compatrioții și confratii lor de naționalitatea magiară, și nu le permite demnitatea lor națională a primi concessiuni și gratii dela compatrioții lor, ci pretind cu tota seriozitate partea lor cuvințioasă numai pe bas'a egalității de drept, și neci decăt pe aceea de ecuitate.

Ce inse ar și avea naționalitățile compatriotice nemagiare a ascepta dela ecuitatea compatrioților magiari, dar și în venitoriu dela o altă dietă compusă din elementele și cu spiritul majorității dietei trecute? Se pot foarte ușor conchide din experimentatiunea făcută până acut: — dar mai virtos dacă vom judeca după tonul și cu atențiune vom muștră cuprinsul diurnalității magiare, și vom cuprinși spiritul manifestat, și cu consecința de feru urmarit dela desființarea dietei până în zilele mai prospete; — când tota diurnalistică magiară a pus de visă dreptul istoric pe fiarmă sa, și cu de visă această se opină din toate puterile a exploata drepturi eschive numai pentru națiunea magiară dintr-o parte, ear dintr'alta parte spre daună compatrioților de naționalitățile nemagiare umbla la diu de amândi, și se încearcă a spaimenta guvernul Imperatesc cu principiul de egală îndreptare a tuturor naționalitatilor, și de libertatea tuturor confesiunilor pronunțiat și promulgat de Insuși Maiestatea S'a Imperatul Franciscu Iosif, pe care principiu, că pilăstru fundametal se bazează adi monarhia austriacă: atunci mai ca nu ne rămâne neci o schinteia de speranță consolatorie, și n'având altu rădăm, afor de ecuitatea confratilor nostri magiari, ar trebui se desperăm cu totul.

Politica această speculativă, și machiavellismul doamnat din partea publicistilor magiari ne sunt cu mult mai bine cunoscute, decăt să ne putem abate dela combinațiunea și convicțiunea noastră firmă oasigată până acum: despre iubirea de dreptate, zelul, propensiunea și ecuitatea compatrioților și confratilor nostri în privința naționalitatilor compatriotice nemagiare.

După esirea Diplomei Imperatesci din anul 1860 când Românii se luptau pentru principiul de egală îndreptare a tuturor naționalitatilor compatriotice nemagiare, în contră

apropriatiunei dreptului eschisivu de națiune și de limba din partea compatrioților de naționalitatea magiara; atunci din partea acestora din urma înțelegintia română, și bărbații națiunei de încredere, pune și în diet'a țierei se infestau cu felurite numiri, „Schwarzgelb, bécsi szag“ —; éra după desființarea dietei, din motive foarte plausibile și bine premeditate, rezervându de ocazdata epitele acestea pentru alte ocaziuni și impregiurări, — noua mai nefavorită, ear politice lor mai bine potrivite, — se încearca adî în locul acestor'a a ne denunțî și defaimă la guvernulu imperatescu: ca avem idei separatistice și daco-romanice.

Modalitatea această și portarea compatrioților nostri fatia cu Românii și cu naționalitățile sorore, ne arată foarte evidente, și ne întărește asserțiunea noastră mai sus rostită în privința tendințelor speculative ale lor, — și prin adoperarea cea neobosită, cu carea nisuiescu a stôrce drepturi eschive, și a promovă interesele egoistice, speciale numai pentru compatrioții de naționalitatea magiara, ne dau probe și dovedî ne-returned: ca nu noi, ci numai ei singuri nutrescu în pepturile lor idei și tendințe separatistice, fatia cu compatrioții de naționalitățile sorore dîn patri'a noastră comună.

Dacă compatrioții nostri magiari ar fi mai drepti, și ar judecă fara patimă; atunci ar trebui să recunoscă adevărulu celu sântu: ca precumu la ei, asiă și la toate naționalitățile compatriotice assemine există tendința de a și conservă și ascură esistența; de a cultivă, și a desvoltă tesaurile și proprietățile naționale; — ca limb'a este proprietatea cea mai intimă și cea mai essentială a tuturor naționalităților, care sta peste toate proprietățile cele lalte, și ca neci unu bunu, d'între toate bunurile lumii nu e asiă de strinsu legatu de o națiune, că limb'a maternă. Ea pe lângă religiune este bunulu celu mai de frunte; pentru aceea toată nisuiința, pr'in carea s'ar încercă a se sugrumă limb'a unei națiuni, aru fi unu act de tirania. Și neci o națiune, care anco n'a decădiutu, și mai pórta în sine — și macar numai o schinteia de viață, nu vâ poté cu răbdare suportă asiă o faptă silnică.

Dacă compatrioții nostri magiari, pentru esistența și assecurarea naționalității lor știu a-si pastră limb'a, și o pretiui, pr'in arte și știință a o cultivă și în afacerile publice oficiose a o întrebuintia: cumu potu ei denegă dreptulu compatrioților de naționalitățile ne magiare, că și acestia pentru esistența și assecurarea naționalităților proprii să nu facă assemine. —

Cu dorere și acumu anco ne aducemu aminte de tempii cei trecuți, cându în patri'a noastră comună pentru latirea su-prematiei limbei magiare pr'in biserici și în cauzele religiunare se făcea abusu. Dar' lauda fia Domnului! ca dilele acele de mania au trecutu, și nu credemu, ca confratiloru nostri le vâ mai veni aminte, că sa mai încerce a intră într'unu assemine labirintu.

Și precumu foarte bucurosi credemu, ca o assemine încercare nu mai poté avé locu; tocma asiă cu o mare placere suntemu plecati a crede și aceea: ca și încercările în privința închipuitulu dreptu de eschisivitatea națională și a limbei oficiose voru trebui să încete, și ca compatrioții și confratii nostri magiari venindu la cunoscintia vor parasi calea glimpuroasă cea retacită, și adapandu-se o dată d'în funtân'a adevărulu se vor indulei cu principiile noastre sanitare, insiși ei catu mai curendu se vor închină dreptății; — căci altmîntre vor trebui se esperieze urmările grave ale adevărulu celu sântu: ca celu-ce înavutiesc și maresc națiunea să pr'in rapire dela alte popóre, acel'a s'a condemnatu pe sine însusi, și singuru a atrasu blastemulu și afurisirea asupr'a națiunei sale. (Va urmă.)

Bucovina.

Siedința 14. dietala s'a ocupatu cu satorirea unei legi pentru Comitetulu țierei, — acea jurisdicțiune constituțională, carea pe timpulu cându nu e adunată diet'a e organulu administrativu și executivulu alu acelei'a.

Varietati și noutati de di.

D. Eppu, Szilágyi din Oradea mare e pe drumu cătra Blasiu spre primirea chirotoniei. —

D. Cons. aulicu Moldovanu a serbatu Pascile în midiloculu familiei și în locul nascerei sele 'n Dev'a, unde și la reîntorcerea dela congressu petrecu o di spre cea mai mare bucuria a concetățenilor, consangenilor și cu deosebire a coreligiunariloru sei.

Redactoru respundietoru Zacharib Boiu.

Dupa o corespundintia din Clusiu a lei „Herm. Zig. etc.“ acolo se vorbesce tare despre radicarea Dlui Vice-presiedinte gubernialu Popp la rangul de Baronu.

Dintr'o epistola privata din Pest'a vedemu, ca bucuria Românilor de acolo pentru marele successu alu Congressulu naționalu a fostu nemarginită. — Despre impresiunea, ce o-a facutu acestu votu alu Românilor transsilvani asupr'a jurnalistice straine, ne rezervămu a vorbi cu alta ocaziune.

Principatele romane unite.

Despre calatori'a Domnului și a Dómei are „Gazet'a Transsilvaniei“ urmatórelde telegrama:

Principele Domnitoriu împreuna cu Princes'a cercetăza mai multe districte în Moldov'a, pretutindenea se priimescu Altetiele Sale cu cele mai caldúrose prevenintie, arcuiri de triumfu și iluminatiuni. Vógorides a muritu.

Innaltimile Sele Principele și Princes'a, pornind în calatoria în 29 Martiu în partea de peste Milcovu au binevoitu a se ebatu la Brosceni, la generosulu patriotu Zappa, care în semnu de omagiú dede o nouă dovada de patriotismulu seu, promitendu Mariei Sale Principelui Domnitoriu a darui pe sám'a statulu o baterie de tunuri ghintuite.

Deaci între manifestari de cultu și reverintia din toate partile pe suptu arcuiri de triumfuri înaintara MM. LL. la Galati, unde serbara invierea, facanduli-se omagiú și din partea corpulu municipalu alu Brailei, pentru a carui buna stare victória M. Sea și descoperi multe dorintie. În Galati, după primirea cea entusiastica următa de iluminatiune, visită M. Sea între altele cortele publice, casarmele pompierilor, cortelulu flotilei, închisorile, și M. Sea Dómn'a stabilitentulu de orfeline. — La Tecuciu și la tergulu Beseric'a flori totu asiă fura priimiti și pentru gătirea besericii flori daruira 200 galbini.

De îndreptatu.

În cuventulu d. Vicepresiedinte gubernialu Popp în locu de pasagiulu reproducu din gresiela în nr. 31 alu „Tel. Rom.“ f. 122. „Wir bitten — pana la gewähren zu wollen“ vinu ase pune cele citite în adunare din petitiunea dto 11 Sept. 1848; adica: Wir bitten Euer Maiestät, uns nicht von der Einheit Ihrer Monarchie und Ihres Heeres auszu-schliessen.

Wir bitten Euer Maiestät, uns an den Wohlthaten Theil nehmen zu lassen, welche die Weisheit und Humanität Ihres österreichischen Ministeriums und des in Wien tagenden Reichstages allen Nationalitäten bereiten.“

Ne folosimu de această ocaziune, pentru de a face acumu ce voiamu sa facemu numai la capetulu siedintelor, de a rogă adica pre p. t. Domnii vorbitori, sa binevoesca a ne face atenti la erorile essentialé, ce s'aru fi veritu în relatiunile nostre basate pe semnările stenografice ordinate de Innaltulu Presidiu alu Congressulu naționalu.

Redacțiunea „Tel. Rom.“

Correspondintia.

P. în D. Pentru-ce sa mai aruncămu oleu pe focu?! — M. B. în P. Telegrafulu Ti se espedeza regulatu: nu cum-va s'a facutu smintel'a prin schimbarea quartirulu? — A. S. în L. Numerii ceruti Vi se tramitu deodata cu numerulu de astadi.

Nr. 14—2

Insciintiare.

Rudolf Haller de Hilibu, avocatulu de țiera, face onoratulu publicu cunoscutu, cumca în 24 Aprile a. c. deschide cancelaria sua advocatuala în Clusiu în cas'a fiscală (numita fiscusiu:) ecatululu alu doilea.

Burs'a din Vien'a în 20 Aprile. 1865.
2 Maiu.

Metalicele 5%.	76 30.	Actile de creditu	200.
Imprumutulu nat. 5%	81.	Argintulu	111. 35.
Actile de banca	794.	Galbinulu	5. 34.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.